

Fundacja
Aleksandra Kwaśniewskiego
AMICUS EUROPAE

„BIULETYN OPINIE”

Nr 27/2009

Multilateralne wymiary Europejskiej Polityki Sąsiedztwa

Michał CHOLEWA

Warszawa, wrzesień 2009

Europejska Polityka Sąsiedztwa stanowi forum współpracy między członkami Unii Europejskiej i państwami położonymi na wschodnich i południowych granicach zjednoczonej Europy. Pierwsza wzmianka o partnerstwie i wzmocnieniu relacji z sąsiadami UE pojawiła się w konkluzjach Rady Unii Europejskiej w kwietniu 2002 r.¹. Idea zbudowania konstruktywnego sąsiedztwa wynika z dwu powodów. Po pierwsze, z konieczności dostosowania się UE do nowej sytuacji geopolitycznej, która nastąpiła po jej rozszerzeniu w 2004 r. Po drugie zaś dzięki jednolitemu podejściu całej Unii uda się zapobiec wykształceniu odrębnych polityk państw członkowskich względem swoich tradycyjnych regionów zainteresowania (np. Wschód dla Polski czy Południe dla Francji). Europejska Polityka Sąsiedztwa w swoim pierwotnym kształcie miała upowszechnić współpracę w wymiarze bilateralnym (tj. UE-27+1). Celem niniejszej analizy jest wykazanie, że wraz z rozwojem idei EPS zaczęła ona ewoluować ku wymiarowi multilateralnemu. Dały temu początek inicjatywy narodowe – francuski plan wzmocnienia współpracy z regionem Morza Śródziemnego oraz polsko-szwedzki projekt dla wschodnich sąsiadów UE. Ponadto zwrócimy uwagę na podobieństwa i różnice w obu inicjatywach – w dziedzinie architektury instytucjonalnej, finansowania, tematyce współpracy i instrumentach prawnych.

Początki Europejskiej Polityki Sąsiedztwa

W 2002 r., na podstawie wspomnianych wyżej konkluzji RUE, Wysoki Przedstawiciel ds. Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa został zachęcony do opracowania strategii relacji UE ze jej sąsiadami. W sierpniu 2002 r. Romano Prodi - przewodniczący Komisji Europejskiej – oraz Chris Patten – komisarz unijny ds. stosunków zewnętrznych – opublikowali list pt. „*Wider Europe*”. Nakreślili w nim wytyczne dla przyszłej polityki sąsiedztwa Unii Europejskiej. Za główną przesłankę rozpoczęcia tej polityki uznali uniknięcie nowych linii podziału w Europie. Autorzy listu rozeznali trzy grupy państw, które graniczą z UE. Pierwszą stanowiły państwa leżące w Afryce Północnej nad Morzem Śródziemnym. Dla nich nigdy nie przewidywano członkostwa w UE², głównie ze względu na położenie geograficzne poza Europą. Jako drugą grupę zidentyfikowano państwa położone na Wschodzie. Chodziło jedynie o państwa postradzieckie, takie jak: Białoruś, Ukraina, Mołdawia i państwa południowego Kaukazu. Wówczas bowiem oczywiste było, że Polska, Czechy, Węgry, Słowacja i kraje bałtyckie dołączą rychło do Unii Europejskiej. Uznano, że państwa „drugiej grupy” są w pewnego rodzaju zawieszaniu i nie jest pewne, czy w przyszłości zostanie im zaoferowane członkostwo w UE (mimo, iż spełniają kryterium geograficzne ustanowione w Kopenhadze w 1993 r.). Trzecia kategoria państw to kraje bałkańskie, których naturalną *finalité*

¹ *Konkluzje Rady Unii Europejskiej*, 15 kwietnia 2002 r., s. 10 [online], źródło: http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/gena/70160.pdf, (10.09.2009).

² Maroko w 1987 r. złożyło jednak formalny wniosek o przyjęcie do Wspólnot Europejskich.

politique jest obecność w strukturach zjednoczonej Europy. Ponadto w liście wymieniono osobno Turcję oraz państwa należące do Europejskiego Obszaru Gospodarczego – do nich Europejska Polityka Sąsiedztwa nie jest skierowana³.

Konsekwencją listu Prodiego i Patteny był komunikat Komisji Europejskiej pt. „*Szerzesa Europa – Sąsiedztwo: Nowe ramy stosunków z naszymi wschodnimi i południowymi sąsiadami*” z marca 2003 r. Komisja zaproponowała, aby UE utworzyła krąg przyjaciół (*a ring of friends*) wokół granic unijnych⁴. Zasugerowano dwa długoterminowe cele EPS: 1) Redukcja biedy oraz walka z polityczną niestabilnością. Stworzenie przestrzeni wspólnych wartości opartych na współpracy gospodarczej, politycznej i kulturowym dialogu; 2) Konkretnie korzyści dla państw współpracujących, które miały zostać dookreślone w preferencyjnych układach z poszczególnymi państwami⁵.

Unia Europejska wymaga od państw partnerskich przystąpienia do Światowej Organizacji Handlu. Te kraje, które jeszcze tego nie zrobiły⁶, otrzymają od Brukseli stosowne wsparcie dyplomatyczne. Członkostwo partnerów Unii w WTO jest niezbędne, aby liberalizować wymianę handlową pomiędzy UE a jej sąsiadami.

Kolejne dwa dokumenty Unii z lat 2003-2004 zakończyły okres przygotowawczy Europejskiej Polityki Sąsiedztwa. W Europejskiej Strategii Bezpieczeństwa z 2003 r. znajdujemy zapis, że stabilność polityczna i gospodarcza południowych oraz wschodnich sąsiadów UE ma wpływ na bezpieczeństwo Wspólnoty. W ślad za tym, zaleceniem dla UE jest utworzenie wokół swoich granic pierścienia dobrze zarządzanych państw⁷. Komunikat Komisji Europejskiej, który został wydany tuż po rozszerzeniu UE o dziesięć nowych państw, dał impuls do rozpoczęcia starań w sprawie zawarcia układów politycznych z sąsiadami Unii. Dookreślono w nim, do których państw kierowana jest Europejska Polityka Sąsiedzka. W dokumencie zaznaczono *explicite*, że do współpracy w ramach EPS zaproszona jest także Rosja⁸. Obok Federacji Rosyjskiej inicjatywa skierowana została do 16 państw: dziesięciu krajów Południa (Algieria, Autonomia Palestyńska, Egipt, Izrael, Jordania, Liban, Libia, Maroko, Syria, Tunezja), trzech krajów kaukaskich (Armenia, Azerbejdżan, Gruzja) oraz trzech sąsiadów wschodnich (Białoruś, Mołdowa, Ukraina).

³ Zob.: R. Prodi, Ch. Patten, *Wider Europe*, 7 sierpnia 2002 r., s. 1 [online], źródło: http://ec.europa.eu/world/enp/pdf/_0130163334_001_en.pdf, (13.09.2009). Zob. też ciekawą interpretację tego podziału w: J. Maliszewska-Nienartowicz, *Europejska Polityka Sąsiedztwa: cele i instrumenty*, „Sprawy Międzynarodowe” nr 3/2007, s. 64 i cytowana tam literatura.

⁴ *Wider Europe – Neighbourhood: A New Framework for Relations with our Eastern and Southern Neighbours*, COM(2003) 104 final, 11 marca 2003 r., s. 4 [online], źródło: http://ec.europa.eu/world/enp/pdf/com03_104_en.pdf, (07.09.2009).

⁵ Ibidem, s. 9.

⁶ Są to: Algieria, Azerbejdżan, Białoruś, Liban, Libia, Rosja i Syria. Do WTO udało się natomiast przystąpić Ukrainie w maju 2008 r.

⁷ *A Secure Europe in a Better World. European Security Strategy*, 12 grudnia 2003 r., s. 10 [online], źródło: <http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/78367.pdf>, (14.09.2009).

⁸ *European Neighbourhood Policy – Strategy Paper*, COM(2004) 373 final, 12 maja 2004 r., s. 7 [online], źródło: http://ec.europa.eu/world/enp/pdf/strategy/strategy_paper_en.pdf, (13.09.2009).

Mimo, że Rosja została zaproszona do EPS, to Moskwa odmówiła uczestnictwa w programie. Wynikało to z tego, że już wcześniej ukształtowała ona odrębne relacje z UE. W maju 2003 r. w Sankt Petersburgu podpisano dokument o partnerstwie strategicznym w tzw. czterech wspólnych przestrzeniach: gospodarce, stosunkach zewnętrznych, bezpieczeństwie i sprawiedliwości oraz edukacji i kulturze.

Instrumentem politycznym o podstawowym znaczeniu dla EPS są plany działania (*action plans*). Mają charakter deklaracji politycznych, w związku z czym nie są prawnie wiążące dla stron. Zawiera się je na czas określony – zazwyczaj od trzech do pięciu lat. Dotychczas 12 państw podpisało tego typu dokumenty i uczestniczy w Europejskiej Polityce Sąsiedztwa. W grudniu 2004 r. siedem państw podpisało plany działania: Ukraina, Mołdawia, Maroko, Tunezja, Izrael, Autonomia Palestyńska i Jordania. W 2006 r. do inicjatywy UE dołączyły trzy kraje kaukaskie, a rok później Egipt i Liban. Po zawarciu planów działania, w celu oceny postępów współpracy, Komisja Europejska przygotowuje okresowe raporty.

Cechy Europejskiej Polityki Sąsiedztwa

Jako że państwa uczestniczące w Europejskiej Polityce Sąsiedztwa mają odrębne doświadczenia historyczne, to Unia Europejska zaproponowała tzw. zasadę dyferencjacji⁹. Każdy z partnerów jest traktowany indywidualnie. Pod uwagę brane są: stopień rozwoju gospodarczego oraz zaawansowanie reform w poszczególnych krajach. Na podstawie podpisanych dotychczas planów działania możemy wyróżnić pewien model globalny tych porozumień. Zagadnienia, które pojawiają się w planach działania obejmują m.in.: politykę społeczną, handel i gospodarkę oraz walkę z korupcją. W najnowszym raporcie unijnym nt. implementacji postanowień zawartych w planach działania wskazuje się na niedostateczne wysiłki w walce z bezrobociem oraz biedą w krajach partnerskich. Odwrotnie sytuacja ma się w dziedzinie liberalizacji handlu. Unijni eksperci uważają, że odnotowano znaczny postęp w negocjacjach na temat utworzenia stref wolnego handlu (*deep and comprehensive free trade areas*). Jeśli chodzi o zwalczanie korupcji, to Unia zaleca swoim sąsiadom, aby przystąpili do konwencji ONZ przeciwko korupcji z 2003 r. (nie uczyniły tego Ukraina i Liban). Krytycznie oceniono większość programów narodowych walki z korupcją¹⁰.

Drugą - po zasadzie dyferencjacji - cechą EPS jest polityczna i ekonomiczna zależność partnerów od oceny UE. Udział w unijnych programach oraz wsparcie finansowe i techniczne uzależnia się od spełnienia przez kraje partnerskie określonych warunków polityczno-

⁹ Zob.: R. Prodi, Ch. Paten, *Wider Europe*, op. cit., s. 1 oraz COM(2003) 104 final, op. cit., s. 15.

¹⁰ Zob.: *Commission Staff Working Document accompanying the Communication from the Commission to the European Parliament and the Council. Implementation of the European Neighbourhood Policy in 2008 – Sectoral Progress Report*, SEC(2009) 522/2, 23 kwietnia 2009 r., ss. 3-10 [online], źródło: http://ec.europa.eu/world/enp/pdf/progress2009/sec09_522_en.pdf, (15.09.2009).

ekonomicznych¹¹. Jednocześnie jednak Unia Europejska nie oferuje swoim partnerom perspektywy członkostwa.

Jako trzecią cechę EPS możemy wskazać jej uzupełniający charakter w stosunku do poprzedzających ją inicjatyw. Europejska Polityka Sąsiedztwa ma stanowić pewien symbol, nową markę w podejściu do krajów partnerskich. Powinna korzystać z dorobku dotychczasowych programów (jak np. Proces Barceloński przeznaczony dla państw Południa) i wykorzystywać istniejące instrumenty prawne.

Południowy i wschodni wymiar EPS

Programem partnerskim poprzedzającym EPS jest Proces Barceloński. Zapoczątkowany został w listopadzie 1995 r. przez hiszpańską prezydentkę w Radzie UE. Skierowany jest do krajów północnej Afryki i Bliskiego Wschodu, które leżą nad Morzem Śródziemnym¹². Współpracę w ramach Procesu Barcelońskiego podzielono na koszyki wzorując się na rozwiązaniu przyjętym na Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie. Wyróżniono zatem trzy obszary współpracy: polityczny, gospodarczy oraz społeczny.

Efekty współdziałania w ramach Partnerstwa Eurośródziemnomorskiego były jednak niezadowolające. Stąd też Nicolas Sarkozy, będąc jeszcze kandydatem na urząd prezydenta Francji, postanowił odnowić partnerstwo między Unią a jej południowymi sąsiadami i nadać tej współpracy nową nazwę – Unii Śródziemnomorskiej. Początkowo projekt miał charakter narodowy (francuski) i nie przewidywał włączenia do współpracy całej UE-27¹³. Ostatecznie jednak Francja ustąpiła i w lipcu 2008 r., na szczycie paryskim inaugurującym francuską inicjatywę, przyjęto rozwiązanie obejmujące całą Unię Europejską, dwanaście państw Południa, niektóre kraje bałkańskie (Chorwacja, Bośnia i Hercegowina, Czarnogóra) oraz Monako¹⁴. Była to tylko formalna decyzja szefów państw i rządów uczestniczących w spotkaniu inauguracyjnym, ponieważ już wcześniej Rada Europejska¹⁵ oraz Komisja Europejska¹⁶ zdecydowały o wprowadzeniu projektu w ramy unijne. Obecnie partnerstwo z krajami śródziemnomorskimi nosi nazwę: Proces Barceloński: Unia dla regionu Morza Śródziemnego.

¹¹ J. Maliszewska-Nienartowicz, op. cit., s. 68.

¹² Należy jednak pamiętać, że początkowo dotyczył też Malty i Cypru jako krajów partnerskich. Obecnie państwa te uczestniczą w inicjatywie jako członkowie Unii Europejskiej.

¹³ O trzech projektach tej inicjatywy zob.: M. Cholewa, *Francuska dyplomacja w okresie prezydentury w Radzie Unii Europejskiej 1 lipca-31 grudnia 2008 r.*, „Biuletyn Międzynarodowy” INPiSM UJ nr 23 (23), styczeń 2009 r., s. 3 [online], źródło: <http://www.inp.uj.edu.pl/www/biuletyn/23.pdf>, (01.09.2009).

¹⁴ Na temat losów początkowo narodowej inicjatywy Sarkozy’ego zob.: D. Bauchard, *L’Union pour la Méditerranée: un défi européen*, „Politique étrangère” nr 1/2008, ss. 51 oraz 56-59.

¹⁵ Rada Europejska w Brukseli. *Konkluzje prezydentury*, 13-14 marca 2008 r., zał. nr 1, s. 19 [online], źródło: http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/pl/ec/99414.pdf, (08.09.2009).

¹⁶ Komunikat KE *Proces Barceloński: Unia na rzecz regionu Morza Śródziemnego*, COM(2008) 319 wersja ostateczna, 20 maja 2008 r. [online], źródło: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0319:FIN:PL:PDF>, (17.09.2008).

Nadanie większej widoczności współpracy UE z Południem spowodowało wzmożenie zainteresowania regionalnymi inicjatywami wśród państw położonych na wschodniej granicy Unii. W maju 2008 r. rządy Polski oraz Szwecji zaproponowały utworzenie Partnerstwa Wschodniego¹⁷, które obejmowałoby sześć państw położonych na Wschodzie: Białoruś, Mołdowę, Ukrainę, Gruzję, Azerbejdżan i Armenię. Oferta współpracy z UE oznaczałaby pogłębienie współpracy dwustronnej. W pierwszej kolejności skorzystałaby z tego Ukraina, a kolejne państwa dołączałyby w zależności od ambicji i osiągnięć. Oprócz zintensyfikowania współpracy bilateralnej wschodnia polityka UE miałaby stworzyć stałą formułę partnerstwa wielostronnego o charakterze komplementarnym wobec istniejących schematów współpracy regionalnej¹⁸. Propozycja polsko-szwedzka została ostatecznie zatwierdzona przez Radę Europejską w marcu br.¹⁹ uzyskując tym samym sankcję UE-27.

Podobnie jak w przypadku Unii dla regionu Morza Śródziemnego zorganizowano konferencję inauguracyjną Partnerstwa Wschodniego. 7 maja br. w Pradze, podczas czeskiego przewodnictwa w Radzie UE, szefowie państw i rządów Unii oraz sześciu państw objętych polityką wschodnią przyjęli deklarację o utworzeniu Partnerstwa Wschodniego.

Południowy i wschodni wymiar multilateralny EPS – próba porównania

Południowy i wschodni wymiar EPS posiadają odrębne punkty wyjścia. Chronologicznie najpierw współpraca rozwinęła się z krajami Afryki Północnej, a dopiero potem ze wschodnimi sąsiadami Unii. Inna jest też długoterminowa perspektywa tej współpracy – kraje południowego brzegu Morza Śródziemnego, w przeciwieństwie do wschodnich partnerów Wspólnoty, nie mogą liczyć na integrację z UE z powodów obiektywnych (kryteria kopenhaskie). Sytuacja jest niejednorodna wśród krajów objętych PW. O ile, przynajmniej w oficjalnych deklaracjach, Ukraina, Gruzja, Azerbejdżan i Mołdowa chcą dołączyć do UE, o tyle Białoruś i Armenia na razie nie wyraziły takiej woli²⁰.

Jeśli chodzi o architekturę instytucjonalną, to w przypadku obu inicjatyw ma być ona jak „najlżejsza”. Partnerstwo Wschodnie ma ambicje bycia forum konsultacyjnym, natomiast Południe jest bardziej zaawansowane we współpracy. Oba projekty przewidują, że najważniejszą instancją polityczną są „szczyty” szefów państw lub rządów, które odbywają się co dwa lata. Różnica polega

¹⁷ Należy pamiętać, że jako pierwsi projekt utworzenia multilateralnego wymiaru wschodniej polityki sąsiedztwa UE zaproponowali Czesi podczas swojego przewodnictwa w Grupie Wyszehradzkiej w 2007 r. Czeska propozycja była jednak tylko dokumentem roboczym. Zob.: E. Tulmets, *Czechy a Partnerstwo Wschodnie*, „Polski Przegląd Dyplomatyczny” nr 1 (47) styczeń-luty 2009 r., ss. 70-71.

¹⁸ Zob.: *Polsko-szwedzkiej non paper*, maj 2008 r., s. 1 [online], źródło: <http://www.msz.gov.pl/files/PARTNERSTWO%20WSCHODNIE/1PL.pdf>, (04.09.2009).

¹⁹ *European Council in Brussels. Presidency Conclusions*, 19-20 marca 2009 r., s. 1 [online], źródło: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/106809.pdf, (18.09.2009).

²⁰ Zob.: *Partnerstwo Wschodnie – raport otwarcia*, B. Wojna, M. Gniazdowski (red.), Warszawa 2009, s. 10.

na tym, że Unia dla regionu Morza Śródziemnego utworzyła dodatkowo system rotacyjnej koprezydencji (jedno państwo z Południa i jedno z UE przewodniczące pracom RUE). Wschodni wymiar przewiduje za to coroczne spotkania szefów MSZ. Partnerstwo Wschodnie nie zostało wyposażone w żadne stałe struktury. Inaczej jest z wymiarem śródziemnomorskim – utworzono stały sekretariat w Barcelonie, którego zadaniem jest wdrażanie projektów w ramach partnerstwa. Oprócz tego powstał Stały Komitet Doradczy w Brukseli.

Do 2007 r. finansowanie wschodniego i południowego wymiaru było odrębne. Dla Południa funkcjonował program MEDA (I w latach 1995-1999 oraz II w latach 2000-2006), natomiast programem wsparcia finansowego dla krajów postradzieckich był TACIS (uruchomiony w 1991 r.). Do końca 2006 r. więcej środków otrzymał region Morza Śródziemnego, bo ok. 10 mld euro. Dla porównania kraje byłego ZSRR (w tym Rosja) ok. 7,3 mld euro. Obie inicjatywy będą mogły liczyć na środki z Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju oraz Europejskiego Banku Inwestycyjnego. Ten ostatni utworzył specjalny program FEMIP dla wsparcia prywatnej przedsiębiorczości w basenie Morza Śródziemnego. Programy TACIS i MEDA zostały w 2007 r. zastąpione przez jednolity instrument finansowania – Europejski Instrument Sąsiedztwa i Partnerstwa z budżetem ok. 12 mld euro na obecną perspektywę finansową UE.

Jeśli idzie o tematykę współpracy, to Unia dla regionu Morza Śródziemnego przewiduje realizację bardziej skonkretyzowanych projektów²¹. Zarówno wymiar wschodni, jak i południowy kładą nacisk na ochronę środowiska, programy edukacyjne oraz kwestie związane z migracją. Wśród obszarów współpracy wymienionych w polsko-szwedzkim *non paper* o Partnerstwie Wschodnim znajduje się wymiar polityczny i bezpieczeństwa oraz ekonomiczny i finansowy²². *Deklaracja paryska* z lipca 2008 r. nie odwołuje się do tych zagadnień, ponieważ uregulowane one zostały już w 1995 r. w Barcelonie. Jako że Unia dla regionu Morza Śródziemnego przejmuje dotychczasowe *acquis* Procesu Barcelońskiego, nie było takiej potrzeby. Do deklaracji wpisano za to wsparcie dla przedsiębiorczości prywatnej w basenie Morza Śródziemnego oraz współpracę w dziedzinie energetyki.

Wymiar wschodni i południowy dysponują odmiennym instrumentarium prawnym. Jak już wspomniano wyżej, Proces Barceloński ma większy dorobek prawny aniżeli Partnerstwo Wschodnie. Inne są też formy umów ustanawiające partnerstwo z UE. Południe posiada układy stowarzyszeniowe, które przewidują utworzenie stref wolnego handlu, zaś Wschód współpracuje z UE w ramach tzw. PCA (Porozumienie o partnerstwie i współpracy). Co prawda PCA też przewidują utworzenie stref wolnego handlu, ale w przeciwieństwie do układów

²¹ Lista sześciu projektów znajduje się w załączniku do Wspólnej Deklaracji Szczytu Paryskiego dla Regionu Morza Śródziemnego – zob.: *Déclaration commune du sommet de Paris pour la Méditerranée*, 13 lipca 2008 r., ss. 19-20 [online], źródło: http://www.elysee.fr/download/?mode=press&filename=Declaration_commune_du_sommet_de_Paris_pour_la_Mediterranee.pdf, (05.09.2009).

²² *Polsko-szwedzki non paper*, op. cit., s. 3.

stowarzyszeniowych nie ustalają żadnej daty granicznej (dla państw Południa ma to być 2010 r.). Należy pamiętać, że EPS utworzyła jednolity instrument prawny – plan działania. Będzie on jednak stosowany zgodnie z zasadą dyferencjacji, a więc indywidualnie do potrzeb konkretnego państwa.

Wnioski

Europejska Polityka Sąsiedztwa, mimo że została pomyślana jako program bilateralny, przybrała postać dwu forów o charakterze multilateralnym. W przypadku Południa współpraca polityczna jest bardziej zaawansowana, co wyraża się m.in. w istnieniu stałych organów partnerstwa.

Wyróżnić można trzy mankamenty wymiarów wielostronnych EPS. Po pierwsze, projekty są zbyt ambitne i w małym stopniu biorą pod uwagę konflikty regionalne, które utrudniają współpracę. W przypadku Południa partnerstwo zostało zawieszono po operacji *Płynny olów* w Strefie Gazy (grudzień 2008-styczeń 2009), przez co opóźniony jest harmonogram implementacji szczegółowych projektów. Jeśli chodzi o Wschód, to w czasie kiedy dopracowywano program partnerstwa, wybuchła wojna w Gruzji (sierpień 2008 r.). W odniesieniu do PW współpraca nie została zawieszona, ale problem Osetii Południowej i Abchazji nie został rozwiązany i należy się spodziewać, że będzie utrudniał porozumienie w ramach inicjatywy. Negatywny wpływ na Partnerstwo Wschodnie będzie mieć też spór w Naddniestrzu. Drugą wadą EPS jest brak jednoznacznie określonych korzyści dla państw partnerskich ze współpracy z Unią. Państwa Wschodu nie otrzymały obietnicy członkostwa w UE, co osłabiać będzie ich wolę polityczną do przeprowadzania zmian sugerowanych przez Brukselę. Po trzecie, Partnerstwo Wschodnie powinno zwracać większą niż przewidziano w *Deklaracji praskiej* uwagę na wyzwania energetyczne. Kryzys gazowy między Gazpromem a Naftohazem w styczniu br. ukazał wagę tych zagadnień. Szczególnie rząd polski powinien podjąć starania o nawiązanie ściślejszej współpracy w dziedzinie tranzytu i modernizacji dróg przepływu surowców energetycznych.

* * *

Michał Cholewa - student V roku stosunków międzynarodowych w Instytucie Nauk Politycznych i Stosunków Międzynarodowych UJ (specjalność amerykańistyczna). Stypendysta programu Erasmus w Université Paris 8 de Vincennes-Saint-Denis (2008/2009). Publikował w Biuletynie Międzynarodowym INPiSM UJ.

Nadrzędną misją Fundacji AMICUS EUROPÆE jest popieranie integracji europejskiej, a także wspieranie procesów dialogu i pojednania, mających na celu rozwiązanie politycznych i regionalnych konfliktów w Europie.

Do najważniejszych celów Fundacji należą:

- Wspiera nie wysiłków na rzecz budowy społeczeństwa obywatelskiego, państwa prawa i umocnienia wartości demokratycznych;
- Propagowanie dorobku politycznego i konstytucyjnego Rzeczypospolitej Polskiej;
- Propagowanie idei wspólnej Europy i upowszechnianie wiedzy o Unii Europejskiej;
- Rozwój Nowej Polityki Sąsiedztwa Unii Europejskiej, ze szczególnym uwzględnieniem Ukrainy i Białorusi;
- Wsparcie dla krajów aspirujących do członkostwa w organizacjach europejskich i euroatlantyckich;
- Promowanie współpracy ze Stanami Zjednoczonymi Ameryki, szczególnie w dziedzinie bezpieczeństwa międzynarodowego i rozwoju gospodarki światowej;
- Integracja mniejszości narodowych i religijnych w społeczności lokalne;
- Propagowanie wiedzy na temat wielonarodowej i kulturowej różnorodności oraz historii naszego kraju i regionu;
- Popularyzowanie idei olimpijskiej i sportu.

FUNDACJA AMICUS EUROPÆE

Al. Przyjaciół 8/5, 00-565 Warszawa,
Tel. +48 22 622 66 33, fax +48 22 629 48 16
www.kwasniewskialeksander.pl
e-mail: fundacja@fae.pl